

OCENA WPŁYWU WSPRACIA EFS W RAMACH RPO WK-P 2014-2020 NA WZMOCNIENIE SEKTORA EKONOMII SPOŁECZNEJ

EWALUACJA RPO WK-P 2014-2020

EKONOMIA SPOŁECZNA

Czym jest ekonomia społeczna?

Do sektora ekonomii społecznej należą PS oraz inne podmioty, które sprzedają swoje usługi lub produkty, ale działają przede wszystkim po to, by realizować cele społeczne. Jednym z celów jest integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ze względu na realizację celów społecznych, PES są wspierane z funduszy publicznych.

integracja społeczna i zawodowa

funkcjonowanie PES na rynku pracy

rola JST, ROPS i OWES dla ES

Czego dotyczy badanie, którego wyniki przedstawiono w broszurze?

W badaniu wzięli udział przedstawiciele instytucji wspierających ekonomię społeczną, jednostek samorządu terytorialnego (JST) i podmiotów ekonomii społecznej (PES) oraz osoby, które podjęły pracę w przedsiębiorstwach społecznych (PS). Ewaluacja objęła projekty z zakresu ekonomii społecznej realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu (ROPS) oraz przez Ośrodki Wspierania Ekonomii Społecznej (OWES), z których każdy odpowiada za jeden subregion.

Subregiony OWES WK-P

OWES
Gineka

OWES
Ekspert Kujawy
i WSG

OWES
Tłok

OWES
ECWM
i Tilia

Trwałe miejsca pracy

Miejsca pracy utworzone w PS przy wsparciu z RPO WK-P 2014–2020 okazały się trwałe. Świadczy o tym wartość wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS „Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych”, która wyniosła 72%.

Satysfakcjonująca sytuacja zawodowa osób zatrudnionych

W momencie badania blisko połowa ankietowanych, którzy podjęli pracę w PS, w dalszym ciągu tam pracowała. Co czwarty był zatrudniony już w innym miejscu. Podobnie liczna grupa nie pracowała. Niekontynuowanie zatrudnienia wynikało najczęściej z decyzji pracowników.

Uczestnicy projektów zatrudnieni w przedsiębiorstwach społecznych wskazywali na:

- brak trudności w wykonywaniu zadań **90%**
- brak trudności z godzeniem pracy z obowiązkami domowymi **85%**
- brak trudności z dojazdami **94%**
- brak trudności ze zmobilizowaniem się do pracy **96%**
- wsparcie rodziny **87%**.

Dobre funkcjonowanie uczestników w miejscach pracy mogło wynikać nie tylko ze skuteczności projektów, ale także z kierowania wsparcia w znacznej mierze do osób, które nie doświadczały poważnych problemów utrudniających aktywność zawodową.

Niewystarczające ukierunkowanie wsparcia na osoby najbardziej zagrożone wykluczeniem

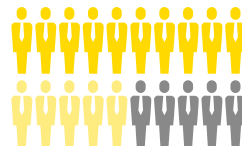
Spośród grup defaworyzowanych najbardziej powszechne jest zatrudnianie w przedsiębiorstwach społecznych osób długotrwale bezrobotnych. Natomiast przedsiębiorstwa społeczne w ograniczonym zakresie zatrudniają i byłyby w stanie zatrudniać osoby z grup najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym.

85%
utworzonych
miejsc pracy w PS
jest trwałych 15 miesięcy

74%
utworzonych
miejsc pracy w PS
jest trwałych 25 miesięcy

72%
utworzonych
miejsc pracy w PS
jest trwałych 30 miesięcy

Sytuacja zawodowa osób
zatrudnionych w PS
po zakończeniu projektu

- pracuje w PS **48%**
- pracuje w innym miejscu **25%**
- nie pracuje **27%**

Zatrudnianie w PS osób
z grup defaworyzowanych

- najczęściej
- 69%** długotrwale bezrobotni
 - 37%** niepełnosprawni w stopniu lekkim
- najrzadziej
- 8%** osoby uzależnione
 - 3%** osoby bezdomne
 - 0%** uchodźcy

Funkcjonowanie przedsiębiorstw ekonomii społecznej na rynku

Kondycja przedsiębiorstw społecznych

Kondycja przedsiębiorstw społecznych w województwie kujawsko-pomorskim jest silnie zróżnicowana. Bezpośrednio przed pandemią przedstawiciele przeszło jednej trzeciej PS stwierdzili, że pozycja rynkowa danego przedsiębiorstwa jest zagrożona. Zarazem niewiele mniejsza grupa oceniła, że pozycja ich przedsiębiorstwa się umacnia.

Trudności w pozyskiwaniu zamówień przez przedsiębiorstwa społeczne

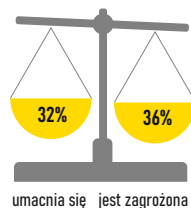
PS w województwie kujawsko-pomorskim w znacznym stopniu czerpią przychody z działalności rynkowej.

Jest to zjawisko pozytywne. Natomiast zróżnicowanie źródeł przychodu PS nie jest wystarczające, żeby zapewnić ich stabilność.

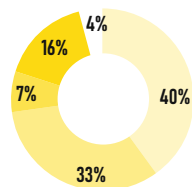
Najważniejszymi ograniczeniami w pozyskiwaniu klientów i zwiększaniu sprzedaży przez PS są:

- brak potencjału wystarczającego do samodzielnego wykonania dużych zamówień, finansowania kampanii promocyjnych oraz tworzenia i utrzymywania sieci dystrybucji
- brak sprawdzonych pomysłów na współpracę z przedsiębiorstwami komercyjnymi
- przekonanie części firm komercyjnych o niskiej jakości usług PS oraz brak zaangażowania w działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu.

Ocena kondycji PS przed pandemią

Udział przychodów ze sprzedaży od klientów innych, niż główny klient, w przychodzie PS w 2019 (przedziały co 25%)

- więcej niż 75% udziałów
- od 50% do 75% udziałów
- od 25% do 50% udziałów
- do 25% udziałów
- nie podano

Instytucje kluczowe dla rozwoju ekonomii społecznej

Znaczenie jednostek samorządu terytorialnego

JST mogą odegrać w rozwoju ekonomii społecznej szczególnie istotną rolę. Pozytywną rolę w upowszechnianiu ekonomii społecznej wśród JST mogą odegrać również przedstawiciele tych samorządów, które już wykorzystują jej potencjał. W badaniu ankietowym 58% przedstawicieli JST uznało rozwój ekonomii społecznej za ważny, ale tylko 18% wyraziło taką opinię zdecydowanie. W mniej niż co dziesiątej gminie i powiecie istnieje dokument określający koncepcję rozwoju ekonomii społecznej.

Ocena wagi rozwoju ekonomii społecznej przez JST

18% **40%**

JST postrzegają rozwój ES jako ważny
JST postrzegają rozwój ES jako raczej ważny

Koordynowanie przez ROPS rozwoju ekonomii społecznej

W wykonywaniu zadań z zakresu rozwoju ekonomii społecznej ROPS napotyka dwie trudności. Pierwszą z nich jest zbyt szeroki zakres zadań, który sprawia, że działania ROPS są rozproszone. Druga trudność polega na tym, że ROPS, któremu przypisana jest funkcja koordynowania rozwoju ekonomii społecznej w regionie, nie ma zagwarantowanego wystarczającego dostępu do informacji o działaniach OWES ani wystarczającego wpływu na ich działalność.

Mniej niż 10% gmin ma dokument określający koncepcję rozwoju ekonomii społecznej

Wspieranie ekonomii społecznej przez OWES

Ocena wsparcia udzielanego przez OWES jest wysoka. Przydatność wsparcia otrzymanego od OWES na skali od 1 „w ogóle nieprzydatne” do 5 „bardzo przydatne” uzyskiwała średnie oceny:

- **4,6** wśród PS
- **4,4** wśród podmiotów, które założyły PS
- **4,1** wśród innych podmiotów z otoczenia PS.

Niekiedy zdarzało się, że przedsiębiorstwa społeczne wyrażały niezadowolenie z przypisania ich do konkretnego OWES, którego ofertą nie były usatysfakcjonowane. System akredytowania OWES nie daje wystarczającej gwarancji, że ich usługi będą miały wysoką jakość.

REKOMENDACJE

Zmiana sposobu ustalania osiągniętej wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS „Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych”: zamiast badania ankietowego przedsiębiorstw społecznych - monitorowanie trwałości miejsc pracy przez OWES.

Wprowadzenie dotacji na realizację usług z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej (np. trenera pracy, terapeuty) osób zatrudnianych w przedsiębiorstwach społecznych oraz umożliwianie zlecania takich usług podmiotom specjalizującym się w reintegracji (np. CIS lub KIS) albo bezpośrednio specjalistom w odpowiednich dziedzinach.

Wzmocnienie potencjału przedsiębiorstw społecznych w zakresie pozyskiwania zamówień. Ważne jest nie tylko rozwijanie potrzebnych do tego kompetencji, ale także wdrażanie rozwiązań organizacyjnych, które odciążąby kadrę zarządzającą od bieżących zadań.

Tworzenie, testowanie i promowanie konkretnych modeli współpracy pomiędzy firmami komercyjnymi a przedsiębiorstwami społecznymi, a także utworzenie PS, które obsługiwałyby pozostałe w zakresie marketingu i sprzedaży.

Rozwinięcie utworzonego przez ROPS internetowego katalogu podmiotów ekonomii społecznej.

Rozszerzenie możliwości korzystania przez PES z oferty różnych usługodawców. Może temu służyć:

- system voucherów na zakup usług (już stosowany)
- zwiększenie dopuszczalnego odsetka odbiorców usług spoza subregionu przypisanego do danego OWES, wśród ogółu jego klientów (z obecnych 10% do na przykład 20%).

Przypisanie poszczególnym zadaniom realizowanym przez ROPS priorytetów.

Nadanie najwyższego priorytetu dwóm funkcjom:

- rozpoznawaniu występujących w regionie potrzeb w zakresie rozwoju ekonomii społecznej i tworzeniu – we współpracy z Regionalnym Komitetem ds. Ekonomii Społecznej – rozwiązań pozwalających na skuteczne zaspokajanie tych potrzeb
- przekazywaniu wiedzy o możliwościach i potencjalnych korzyściach ze wspierania ekonomii społecznej lokalnym samorządom.

Brak gwarancji wystarczającego dostępu do informacji o działaniach OWES oraz wystarczającego wpływu ROPS na ich działalność można przezwyciężyć poprzez:

- rozpoczęcie w okresie 2021-2027 projektu, w którym ROPS będzie pełnił rolę lidera, natomiast akredytowane OWES będą partnerami (o ile w kolejnym okresie programowania zostanie dopuszczona taka możliwość)
- powołanie przez ROPS, w ramach istniejącej Sieci OWES, zespołów zajmujących się poszczególnymi kluczowymi wyzwaniami dotyczącymi ekonomii społecznej oraz włączenie w skład każdego zespołu przedstawicieli ROPS i OWES.

Sektor ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim oraz jego otoczenie

OTOCZENIE SEKTORA

Jednostki Samorządu
Terytorialnego

PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ
zatrudniają osoby zagrożone wykluczeniem
Przedsiębiorstwa społeczne

4 OWES

Wspierają rozwój pomiotów sektora ekonomii społecznej realizując projekty w ramach Poddziałania 9.4.1 RPO WK P 2014 2020

ROPS w Toruniu

Koordynuje rozwój sektora ekonomii społecznej realizując projekty w ramach poddziałania 9.4.2 RPO WK P 2014 2020

IZ RPO WK P 2014 2020

Wdraża program,
w tym Działanie 9.4

Metodologia badania

Analiza desk research

- Indywidualne wywiady jakościowe (32) z przedstawicielami różnych instytucji zaangażowanych w rozwój ekonomii społecznej: Urzędu Marszałkowskiego, ROPS, OWES, PS, JST, NGO z województwa kujawsko-pomorskiego
- Indywidualne wywiady jakościowe (16) z przedstawicielami różnych instytucji: ROPS, OWES, PS z innych województw (w ramach benchmarkingu)
- Ankiety CATI z uczestnikami projektów OWES (500)
- Ankiety CAWI z PS (59)
- Grupowe wywiady jakościowe z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego i ROPS (z powodu zagrożenia COVID-19 zamieniony na ankietę CAWI) oraz z OWES (zamieniony na wywiady telefoniczne)
- Warsztat ewaluacyjny z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego i ROPS

**Badanie na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu
przeprowadziła firma Dyspersja
Termin realizacji: 10.2019- 07.2020**

**Pełny raport z badania znajduje się na stronie:
rpo.kujawsko-pomorskie.pl w zakładce Ewaluacja**

Zamawiający:

Urząd Marszałkowski
Województwa Kujawsko-Pomorskiego

pl. Teatralny 2
87-100 Toruń

(56) 621 59 27, (56) 621 86 53
www.kujawsko-pomorskie.pl

Wykonawca:

DYSPERSJA

ul. Szymanowskiego 4 lok. 65
03-477 Warszawa

694-776-081
dyspersja.com